

بغداد ایستگاه میانی مذاکرات هسته‌ای

دور دوم مذاکرات حساس ایران و گروه 5+1 در حالی سوم خرداد در بغداد آغاز می‌شود که ایران در یک اقدام پیش‌دستانه مذاکره دوروزه‌ای را در روزهای 25 و 26 اردیبهشت بر سر نحوه حضور بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در مناطق مورد اختلاف در ایران انجام داد.

دور دوم مذاکرات حساس ایران و گروه 5+1 در حالی سوم خرداد در بغداد آغاز می‌شود که ایران در یک اقدام پیش‌دستانه مذاکره دوروزه‌ای را در روزهای 25 و 26 اردیبهشت بر سر نحوه حضور بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در مناطق مورد اختلاف در ایران انجام داد.

نتیجه این مذاکرات می‌تواند موافقت با بازرسی آژانس از سایت پارچین و دستیابی به چارچوبی برای همکاری با آژانس در جهت رفع نگرانی‌ها و یا متقاعد کردن آژانس به غیرهسته‌ای بودن سایت پارچین باشد ولی نتیجه مذاکرات را آمانو مدیرکل آژانس در قالب گزارشی به شورای حکام ارائه می‌کند و این نتیجه مسلماً بر مذاکرات بغداد تاثیرگذار خواهد بود.

اگرچه بعید به نظر می‌رسد طی دو روز بتوان به توافقی برای حل و فصل کل موضوعات اختلافی فی‌مابین دست یافت اما صرف مثبت نگه‌داشتن فضای رابطه با آژانس می‌تواند تاثیرات مطلوب خود را در مذاکرات بغداد نمایان سازد. به هر حال این اقدام ایران گامی مثبت در جهت اعتمادسازی افکار عمومی بین‌المللی تلقی می‌شود که غربی‌ها مدعی آن هستند که احساس نگرانی شدید از برنامه هسته‌ای ایران وجود دارد. در واقع ایران با این اقدام و مجموعه اقدامات قبلی خود نشان داد که به معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) وفادار و علاقه‌مند است مذاکرات در یک روند فنی و حقوقی، مبتنی بر قوانین و قواعد موجود بین‌المللی در زمینه انرژی هسته‌ای به پیش رود.

بنابراین در وضعیت جدید که ایران حسن نیت خود را برای اعتمادسازی نشان داده اگرچه کشورهای غربی به‌ویژه مقامات رژیم صهیونیستی با بهانه‌تراشی‌های جدید در مورد سایت پارچین و فراقکنی در مورد مناطق نظامی دیگر درصدد تضعیف موقعیت مذاکرات بغداد برآمده‌اند اما مذاکرات دو روزه ایران با آژانس در مورد مسائل مورد اختلاف باز هم تلاش آنها را ناکام گذارده است زیرا اگرچه ایران معتقد است پارچین یک پایگاه نظامی است و نه هسته‌ای و بنابراین ضرورتی برای حضور و بازدید کارشناسان آژانس در آن نیست ولی به جهت اعتمادسازی بین‌المللی حاضر است مذاکرات خود را با مقامات آژانس در این خصوص انجام دهد.

حال که برای غرب و افکار عمومی جهانی کاملاً روشن شده است که غنی‌سازی ایران بر مبنای NPT است باید در جهت جبران مجموعه اقداماتی که در چند سال گذشته برای تحت فشار قرار دادن ایران ازجمله تصویب قطعنامه‌ها در شورای امنیت، تشدید تحریم‌های بانکی و نفتی و غیره انجام داده است، گام‌های اساسی بردارد بنابراین بغداد اگرچه آخرین ایستگاه مذاکرات بین ایران و گروه 5+1 نخواهد بود و مسلماً مذاکرات پرفراز و نشیبی پیش رو خواهد بود و می‌بایست در دوره‌های بعدی مذاکرات تمامی مسائل موجود بین ایران و غرب حل و فصل شود ولی مهم‌ترین مطالبه ایران در مذاکرات بغداد این است که غرب پایبندی خود را به رفع تحریم‌ها نشان داده و حرکت جدی در این خصوص انجام دهد.

در واقع صحنه مذاکرات بغداد حول دو خواسته اساسی می‌چرخد؛ خواسته ایران لغو کلیه تحریم‌ها و بازگشت پرونده هسته‌ای به مسیر حقوقی و فنی در قالب آژانس است و خواسته غرب که کاملاً رنگ و بوی سیاسی گرفته متوقف ساختن غنی‌سازی در ایران است تا ماهیت صلح‌آمیز بودن آن کاملاً برای آژانس روشن شود. ولی با اعتمادسازی‌ای که ایران در جهت بازدیدهای بازرسان آژانس انجام داده انتظار می‌رود طرفین درخصوص جدول زمانی لغو تحریم‌ها و نوع نظارت آژانس و شرایط آن و همچنین نحوه غنی‌سازی اورانیوم در ایران به توافقات قابل‌قبولی در نشست بغداد دست یابند و دوره‌های بعدی مذاکرات به نوعی در جهت تقویت برنامه توافق شده در نشست بغداد باشد.

*استاد روابط بین‌الملل دانشگاه خوارزمی

غلامرضا کریمی*